

μήνας

μήνας, ο, γεν. **μήνα** κ. **μηνός** κ. **μηνού, του**, ουσ. [μσν. μήνας <αρχ. μην, αιτιατ. μήνα], ο μήνας. (Ακολουθούν 29 φρ.)·

- *ανάποδος μήνας*, που στη διάρκειά του συμβαίνουν ή συνέβησαν δυσάρεστα γεγονότα, δυσάρεστες καταστάσεις: «ήταν τόσο ανάποδος μήνας αυτός που πέρασε, που δεν έβγαλα ούτε τα έξοδά μου»·

- *Αύγουστε καλέ μου μήνα να 'σουν δυο φορές το χρόνο*, βλ. λ. [Αύγουστος](#)·

- *βρίσκω το μήνα που θρέφει τους έντεκα*, **α.** αποκτώ ανέλπιστα πηγή ωφελημάτων και πετυχαίνω ευμάρεια στη ζωή μου, απαλλάσσομαι από τον καθημερινό μόχθο για την εξασφάλιση των βιοτικών μου αναγκών: «απ' τη μέρα που μου 'πεσε το λαχείο, βρήκα το μήνα που θρέφει τους έντεκα || έκανε πλούσιο πεθερό, και βρήκε το μήνα που θρέφει τους έντεκα». **β.** λέγεται ειρωνικά και για τους τεμπέληδες: «έχει ένα φίλο που κάθε τόσο τον χαρτζιλικώνει, και βρήκε το μήνα που θρέφει τους έντεκα»·

- *δεν τον βγάζει το μήνα*, πρόκειται σε λίγο να πεθάνει: «οι γιατροί αποφάνθηκαν πως δεν τον βγάζει το μήνα»·

- *εδώ και μήνες ή εδώ και τόσοι μήνες*, (αόριστα) πριν από αρκετούς μήνες: «εδώ και μήνες του πιπιλίζω το μυαλό να κάνουμε μαζί μια δουλειά»·

- *είναι μήνες που... ή είναι μήνες τώρα που...*, δηλώνει κάτι που άρχισε στο παρελθόν και συνεχίζεται και αυτή τη στιγμή: «είναι μήνες τώρα που τον ψάχνω και δεν μπορώ να τον συναντήσω πουθενά»·

- *είναι στο μήνα της*, (για γυναίκες) βρίσκεται στον ένατο μήνα της εγκυμοσύνης της, βρίσκεται στο μήνα που πρόκειται να γεννήσει: «όπου να 'ναι θα πρέπει να γεννήσει, γιατί είναι στο μήνα της»·

- *εννιά μήνες έκανες μέσ' στην κοιλιά της μάνας σου ή εννιά μήνες σ' είχε η μάνα σου μέσ' στην κοιλιά της ή εννιά μήνες σε κουβάλαγε η μάνα σου στην κοιλιά της*, βλ. λ. [κοιλιά](#)·

- *κάθε μήνα*, όλους τους μήνες: «κάθε μήνα έχει ένα σίγουρο εισόδημα»·

- *καλό μήνα!* ευχή που δίνεται σε κάποιον στην αρχή κάθε μηνός·

- *κάνει μήνα να φταρνιστεί κι εξάμηνο να κλάσει*, βλ. λ. [κλάνω](#)·

- *μέσα στο μήνα*, κατά τη διάρκεια του μηνός που διανύουμε: «δε μ' ενδιαφέρει η ακριβής ημερομηνία, αλλά θέλω μέσα στο μήνα να τελειώσει η δουλειά»·

- *μήνα με το μήνα*, κάθε μήνα: «μήνα με το μήνα εισπράττει τα νοίκια από τρία διαμερίσματα»·

- *μήνας μπαίνει, μήνας βγαίνει*, **α.** λέγεται για αυτόν, ιδίως για δημόσιο υπάλληλο, που έχει εξασφαλίσει μόνιμο μηνιαίο εισόδημα (που δηλ. βρέξει χιονίσει θα πάρει το μισθό του, ένας από τους λόγους που πολλοί νέοι επιδιώκουν πάση θυσία να βρουν μια θέση στο δημόσιο) ή λέγεται για αυτόν που είναι υποχρεωμένος να καταβάλει κάπου, για κάποιο λόγο, κάποιο μηνιαίο ποσό: «δε νοιάζεται για την αναδουλειά που υπάρχει στην αγορά, γιατί μήνας μπαίνει, μήνας βγαίνει, αυτός παίρνει το μισθό του || κάνει οικονομία, γιατί μήνας μπαίνει, μήνας βγαίνει, πρέπει να πληρώνει τις δόσεις του μέχρι να ξεχρεώσει το σπίτι». **β.** με την πάροδο του χρόνου, σιγά σιγά: «μήνας μπαίνει, μήνας βγαίνει, θα ξεχάσει κι αυτός τον πόνο του». Πρβλ.: *μήνας περνά και φέρνει άλλον μήνα* (Κ. Καβάφης)·

- *μήνας του μέλιτος*, το ταξίδι που συνηθίζεται να κάνουν οι νεόνυμφοι αμέσως μετά το γάμο τους και που θεωρητικά έχει διάρκεια ενός μηνός: «μετά το γάμο τους έφυγαν για το μήνα του μέλιτος στην Ιταλία»·

- *ο μήνας έχει εννιά*, έκφραση απόλυτης αδιαφορίας για οτιδήποτε συμβαίνει γύρω μας ή απόλυτης ανεμελιάς:

«εμείς σκοτωνόμαστε στη δουλειά κι αυτός ο μήνας έχει εννιά». (Λαϊκό τραγούδι: *μες στον ψεύτικο ντουιιά ρίξε μια διπλοπενιά και ο μήνας έχει εννιά*).

- ο μήνας που τρέχει, αυτός ο μήνας που διανύουμε: «η δουλειά πρέπει να τελειώσει στο μήνα που τρέχει».

- οι δύσκολες μέρες του μήνα, (για γυναίκες) βλ. λ. [μέρα](#).

- όσοι μήνες δεν έχουν ρω, ψάρι δε βγαίνει στο γιαλό, τους μήνες Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο δεν υπάρχει μεγάλη ποικιλία ψαριών: «θ' αρκεστείτε σε κανένα σκουμπρί ή σε κανέναν λούτσο, γιατί όσοι μήνες δεν έχουν ρω, ψάρι δε βγαίνει στο γιαλό».

- όσοι μήνες έχουν ρω, το κρασί χωρίς νερό, τους μήνες Σεπτέμβριο, Οκτώβριο, Νοέμβριο, Δεκέμβριο, Ιανουάριο, Φεβρουάριο, Μάρτιο και Απρίλιο, επειδή ο καιρός είναι κρύος, αυτός που πίνει κρασί πρέπει να το πίνει χωρίς να το νερώνει, για να είναι δυνατό και να ζεσταίνει γρήγορα τον οργανισμό του, ενώ, αντίθετα, τους μήνες Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο, που κάνει ζέστη, πρέπει να πίνει το κρασί του νερωμένο για να μετριάξει τη δύναμη του αλκοόλ.

- πόσο πάει ο μήνας; πόσες μέρες έχει ο μήνας που διανύουμε(:).

- πόσο τραβάει ο μήνας; βλ. φρ. *πόσο πάει ο μήνας(:)*.

- στις τριάντα δύο του μηνός, ποτέ. (Λαϊκό τραγούδι: *άντε και αντίο θα σε δω στο πλοίο στις τριανταδύο του άλλου του μηνός*). Από το ότι κανένας μήνας δεν έχει τριάντα δύο μέρες· βλ. και φρ. *το μήνα που δεν έχει Σάββατο*.

- στον καταραμένο τόπο το Μάη μήνα βρέχει, βλ. λ. Μάης.

- στραβός μήνας, βλ. φρ. *ανάποδος μήνας*.

- το μήνα που δεν έχει Σάββατο, λέγεται ειρωνικά για οφειλή που ποτέ δε θα επιστραφεί ή για υπόσχεση που ποτέ δε θα πραγματοποιηθεί ή γενικά δίνεται ειρωνικά ως απάντηση σε κάποιον που μας ρωτάει *πότε θα πραγματοποιηθεί κάποια παράκληση ή απαίτησή του*: «αφού δάνεισες λεφτά σ' αυτόν τον μπαταχτσή, θα τα πάρεις πάλι πίσω το μήνα που δεν έχει Σάββατο || έχω την εντύπωση πως θα με πάρεις στη δουλειά σου το μήνα που δεν έχει Σάββατο || πότε θα πάρω αύξηση; -Το μήνα που δεν έχει Σάββατο || πότε θα μου δώσεις τα λεφτά; -Το μήνα που δεν έχει Σάββατο || πότε θα 'ρθει; -Το μήνα που δεν έχει Σάββατο». Συνών. *στις τριάντα δύο του μηνός / τη μέρα που δεν έχει αύριο / του αγίου Μάμα / του αγίου Ποτέ / του αγίου Πούτσου / του αγίου Πούτσου ανήμερα / του χρόνου που δεν έχει Σάββατο*.

- το μήνα που 'ναι παχιές οι μύγες, βλ. συνηθέστ. *τον Αύγουστο που 'ναι παχιές οι μύγες*, λ. μύγα.

- τόσους μήνες ή τόσους μήνες τώρα, βλ. φρ. *εδώ και μήνες*.

- τους πέντε μήνες θλίβεται και τους επτά λυπάται, λέγεται για εκείνον που είναι, που νιώθει συνεχώς δυστυχημένος: «δεν έχω δει στη ζωή μου άλλον πιο κακομοίρη άνθρωπο γιατί αυτός, μωρ' αδερφάκι μου, τους πέντε μήνες θλίβεται και τους επτά λυπάται».